

13. Valinnaisuus perusopetuksessa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

13.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7-9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunteista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita perusopetuksessa käytettävissä todistuksissa.

LEMPÄÄLÄ

Tuntijaossa taito- ja taideaineiksi luokitellaan kotitalous, kuvataide, käsityö, liikunta ja musiikki. Vuosiluokkien 1-6 taide- ja taitoaineiden valinnaiset kuusi vuosiviikkotuntia on sijoitettu yhteisinä oppiaineina opetettavien musiikin (4. Luokka), kuvataiteen (3-4 luokka) ja käsityön (3, 5 ja 6 luokka) opetustunteihin opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vuosiluokkien 1-6 taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien tavoitteet ja keskeiset sisällöt koostuvat vuosiluokan yhteisenä opetettavien taide- ja taitoaineiden tavoitteista sekä sisällöistä.

Oppilailla valinnaisuutta toteutetaan oppiaineiden sisällä

- yksilöllisiä toiveita, tavoitteita sekä tekniikka- ja materiaalivalintoja resurssien mukaan huomioiden
- oppilaiden omaa suunnittelua painottaen ja oppiaineen teemoja syventäen

Lempäälässä on seitsemännelle vuosiluokalle sijoitettu yksi vuosiviikkotunti käsityöhön opetuksen järjestäjän valinnaisia taito- ja taideaineita. Sekä kahdeksannelle että yhdeksännelle vuosiluokalle on sijoitettu kaksi vuosiviikkotuntia valinnaisia taito- ja taideaineita, joista muodostetaan neljän vuosiviikkotunnin laajuinen kokonaisuus. Kokonaisuuden opiskelu alkaa kahdeksannella vuosiluokalla. Lempäälän yläkouluissa laaditaan taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien muodostamille kokonaisuuksille omat suunnitelmansa, joissa määritellään kunkin opintojakson nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt sekä oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

13.2. Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetukseen soveltuvia, syventäviä ja soveltavia perusopetukselle asetettuja tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista²⁹¹. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle²⁹².

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusaikaa valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä (225 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

LEMPÄÄLÄ

Vuosiluokilla 4-6 oppilaalle tarjotaan joka lukuvuosi valinnaisia aineita yksi vuosiviikkotunti (1vvt). Valinnaisina aineina voidaan tarjota oppiainerajoja ylittäviä oppiainekokonaisuuksia, sekä oppiainetta syventäviä tai soveltavia oppiainekokonaisuuksia. Valinnainen aine valitaan erikseen kullekin luokka-asteelle.

Taito- ja taideaineiden lisäksi sekä kahdeksannelle että yhdeksännelle vuosiluokalle on sijoitettu kaksi vuosiviikkotuntia muita valinnaisaineita, joista muodostetaan neljän vuosiviikkotunnin laajuinen kokonaisuus. Oppilas voi valita muuksi valinnaisaineekseen taito- ja taideaineita tai muita koululla tarjottavia valinnaisaineita. Lisäksi yhdeksännelle luokalle valitaan kaksi lukukauden mittaista lyhytkurssia, yhteensä kaksi vuosiviikkotuntia (2 vvt).

Kouluilla laaditaan valinnaisten tuntien muodostamille oppiainekokonaisuuksille omat koulukohtaiset suunnitelmansa, joissa määritellään kunkin valinnaisen opintojakson nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt sekä oppimisympäristöihin, oppilaan tukeen, ohjaukseen ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet. Koulun lukuvuosisuunnitelmassa määritellään koulun valinnaisaineiden valintamenettelyn toteutustapa. Yläkoulujen valinnaisaineoppaat löytyvät koulujen kotisivuilta.

KIELIVALINNAT LEMPÄÄLÄSSÄ

Lempäälässä on A2-kielenä mahdollisuus valita saksan kieli, jonka laajuus on 12 vuosiviikkotuntia. A2-kieltä tarjotaan 4.-7. vuosiluokilla 2 vuosiviikkotuntia oppilaan vähimmäistuntimäärän ylittävänä opetuksena ja vuosiluokilla 8-9 yhtenä valinnaisaineena. A2-kielen opintoja voi suorittaa Lempoisten, Moisio ja Sääksjärven alakouluissa ja kaikissa yläkouluissa.

B2-kielistä Lempäälässä tarjotaan saksaa, ranskaa ja venäjää. Nämä ovat vaihtoehtoina muissa valinnaisaineissa, joita opiskellaan 2h viikossa 8. ja 9. luokalla.

Alakoulussa aloitettua A2-saksaa opiskellaan muuna valinnaisaineena.

²⁹¹ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §

²⁹² Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisesta ammatillisessa peruskoulutuksessa (4/2013); Opetusministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa (856/2006)

13.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A2- ja B2-kielinä opetettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielille varatut vuosiviikkotunnit. Vapaaehtoisen A-kielen vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

Valinnaisen B-kielen (B-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

13.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää valinnaisuudesta opetuksessa siten, että tarjonta toteuttaa perusopetukselle asetettuja tavoitteita ja vastaa oppilaiden tarpeisiin. Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin jakamalla näitä tunteja taide- ja taitoaineiden kesken
- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin oppilaan valintaan perustuen
- mitkä ovat kunkin taide- ja taitoaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt niillä vuosiluokilla, joilla näiden oppiaineiden opetustunnit muodostuvat osittain tai kokonaisuudessaan taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista

Valinnaiset aineet

- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet
 - mikä on kunkin valinnaisen aineen nimi ja laajuus sekä vuosiluokat, joilla kutakin valinnaista ainetta tarjotaan
 - miten vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
 - mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

- mitkä ovat oppilaille mahdollisesti tarjottavat vapaaehtoiset ja valinnaiset kielet
 - miten niiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
 - mitkä ovat opetussuunnitelman perusteiden pohjalta määriteltyt tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.